

тишина се надмогват страстите на земното. Мълчаливата аскеза на душата е техника на самоусъвършенстващата се личност, чиято истинска власт е в „другия“ живот: „Тогава може би слухът ми ще опази/ в светата тишина – о, може би тогава –/ и онзи свиден звук, за който чезнех ази/ в живота, отчужден от лихата му врява“ („Псалом на поета“).

И за критика, и за поета – философи на културногероическото – мълчанието е „упражнение“ на волята срещу изкушението на онова, в което живеят филистерите, „средната ръка“. Мълчанието осигурява отвъдния поглед, визиите от „другия бряг“.

Социалната дистанцираност, присъща за Славейков, В. Пундев обяснява с неговото пренебрежително, а може би самоиронично, отношение към тялото, продиктувано от „драматичната преживелица“. Трудната физическа подвижност ограничава познанието за света в неговата широта, но за сметка на това углъбява погледа, предразполага го към прозрения. Вследствие на боледуването си творецът заживява в други хоризонти, сдобива се с качествено други погледи: „Отделен веднъж от другите – пише Пундев, – той не искаше да се връща при тях. Отвикнал е, неприятни са му техните празни думи, говорени и писани. Сам той умееше да говори когато и както трябва, умееше и да мълчи. Обичаше мълчанието като разговор със себе си, шепот на душата, безшумно вливане на соковете за вътрешна зрялост и общност с цялото вън от нас; главно като извор на своята поезия. „От дълго мълчание се раждат творбите, които носят основните стремежи на духа...“ (сп. „Изкуство и критика“, с. 142).

Да се оттегли от кресливото и оперетното на земната суета, на това е способен само избраният творец, упражняващ своята воля в мълчание. Васил Пундев държи да подчертае, че според предговора на Славейковия „Остров на блажените“ сбирката е композирана главно от две антологии – „Подир мълчанието“ и „У дома“. Първата е съставена само от шестима поети, но те са най-значителните, белязани от боговдъхновението – Стамен Росита, Чевдар Подрумче, Иво Доля, Бойко Раздяла, Тихо Чубра и Секул Скът. Втората е съставена от дребни поети, „неизвестни, незначителни дори, считани от тъй наречените мравки в поезията“. Поетът сам предпочита стиховете от първата антология: „Те са израз на духовен живот – пише литературният ценител, – другите са отражение на око и чувство. Всичко съществено у Славейков минава през формите на неговото мълчание и самота. Последните вече не гнетят; в тях той не се чувства болезнено откъснат, уединен. Като *вътрешна беседа* те са радост, позната на истинските самотници. Нещо повече, *самотата им е вътрешно общество*... А че това наистина е било така за Славейков, доказват двойниците му в Острова: „– те са неговата множественост“ (сп. „Изкуство и критика“, с. 142–143).